

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, професора Доненка Валерія Вікторовича на дисертацію Рудченко Олександри Віталіївни за темою «Адміністративно-правове регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність дисертаційного дослідження Рудченко Олександри Віталіївни обумовлена, насамперед, тим фактом, що в даний час в Україні тривають реформаційні процеси, яких зумовлено прагненням до інтеграції з Європейським Союзом. У вказаному контексті особливо гостро стоїть проблема гарантування дотримання, забезпечення та захисту прав, свобод і законних інтересів громадян та юридичних осіб, сталого та збалансованого розвитку громадянського суспільства.

Одним із чинників ефективного забезпечення реалізації державної політики щодо гарантування дотримання закріплених у Конституції України та чинному законодавстві України прав, свобод та законних інтересів людини та громадянина є відповідність його адміністративно-правового регулювання потребам сучасного суспільства. Разом із тим, вказане завдання є основним завданням нотаріату як одного з фундаментальних інститутів громадянського суспільства.

Важливо звернути увагу і на те, що нині склалися передумови для науково-доктринального переосмислення теоретичних концепцій науки про нотаріальний процес та адміністративного права, зокрема, й щодо формування концепції адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування. Адже суспільні відносини не є сталими, постійно розвиваються та вдосконалюються, а тому усі засоби, яких покликано на їх охорону та захист, повинні відповідати таким змінам. При цьому, зміна парадигми публічного управління та підвищення значення прав, свобод та інтересів людини і громадянина як мети діяльності публічних органів потребує створення належного теоретико-методологічного підґрунтя.

Водночас варто зауважити, що в умовах запровадження та розвитку новітніх процесів в Україні спостерігається тенденція підвищеної уваги щодо обговорення проблем стосовно формування спадкових правовідносин в Україні, передусім, оформлення права на спадщину, а також впровадження здатних забезпечити демократію та верховенство права реформ. Між тим, питання переходу прав та обов'язків спадкодавця, які не припинилися з його смертю і можуть бути об'єктом спадкування, до спадкоємців, є досить складними та містять безліч важливих нюансів. Ось чому здійснення такого переходу є неможливим без спеціально-уповноважених на це суб'єктів – нотаріусів, на яких покладено основну роль у процесі забезпечення реалізації, охорони та захисту спадкових прав.

І тут варто зазначити, що не зважаючи на всі позитивні зрушення, яких було досягнуто у ході реформаційних процесів, на теперішній час залишилося чимало проблемних питань, які потребують нагального вирішення, у тому числі, щодо адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси. Пояснюється вказане відсутністю системного спрямування реформ, відсутністю науково обґрунтованих системних поглядів щодо розробки концепції адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування та системного підходу до її реалізації.

З огляду на вказане, проведення комплексного дослідження закономірностей та проблематики адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні має важливе теоретичне і практичне значення. Видається, вирішення поставленої задачі можливо лише за умови осмислення підходів, розроблених правовими доктринами та провідними правознавцями, поглибленого аналізу чинного законодавства України та вивчення практики реалізації його положень. Таким чином, теоретична та практична значимість обраної теми, її недостатня теоретична розробленість та актуальність зумовлюють необхідність та важливість теоретичного обґрунтування та внесення науково

аргументованих пропозицій та рекомендацій щодо подальшого удосконалення адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні на сучасному етапі державотворення з урахуванням світових тенденцій розвитку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій. Обравши в якості предмету дослідження адміністративно-правове регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні, автор цілком правомірно акцентував увагу на таких ключових аспектах проблеми, як відображення теоретичних та методологічних основ дослідження феномену нотаріального адміністрування, аналіз поняття та ознак суб'єктів публічного адміністрування, окреслення місця нотаріуса у системі суб'єктів публічного адміністрування, аналіз публічних послуг як предмета діяльності нотаріуса, з'ясування основних характеристик, особливостей та специфіки нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні, а також питань нотаріального адміністрування спадкової маси в умовах військової агресії, розробка концептуальних пропозицій теоретичного та практичного характеру, яких зорієнтовано на підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні.

Автор поставив перед собою завдання, рішення яких можуть внести значні здобутки до юридичної науки та практики удосконалення підходів до з'ясування сутності та змісту адміністративно-правове регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні, що свідчить про самостійність та комплексність проведеного дослідження. Зміст дисертаційної роботи свідчить про те, що дисертант впорався із поставленими завданнями, а саме: відобразив генезис наукового розуміння поняття публічного адміністрування в Україні, окреслив загальногалузеві термінологічні аспекти дослідження та охарактеризував феномен нотаріального адміністрування; розкрив поняття та ознаки форм нотаріального адміністрування спадкової маси за аналогією до форм

публічного адміністрування; охарактеризував методи публічного адміністрування як способи практичного виконання суб'єктами публічної адміністрації зобов'язань, визначив специфіку методів нотаріального адміністрування спадкової маси за аналогією до методів публічного адміністрування; розкрив поняття та ознаки суб'єктів публічного адміністрування, окреслив місце та значення нотаріуса у системі суб'єктів публічного адміністрування; встановив специфіку публічних послуг як предмета діяльності нотаріуса; визначив поняття, надав сутнісно-якісну характеристику та з'ясував основні властивості нотаріального адміністрування; дослідив специфіку нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні; охарактеризував концептуальні аспекти нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні в умовах військової агресії; розробив концептуальні пропозиції теоретичного та практичного характеру, яких зорієнтовано на підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні тощо.

Викладення матеріалу ґрунтується на глибокому системному аналізі законодавчих та інших нормативних актів, спеціальної наукової літератури. Дисертаційне дослідження містить отримані автором нові науково обґрунтовані результати, які у сукупності розв'язують важливу наукову проблему розробки теоретичних основ і практичних рекомендацій та обґрунтування основних напрямів покращення адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні.

Вдало застосовуючи сукупність методів і прийомів наукового пізнання, як загальнонаукових (діалектичного, логічного, системного аналізу тощо), так і спеціальних (документального аналізу, порівняльно-правового, статистичного тощо), дисертант робить достовірні та обґрунтовані висновки щодо адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні.

Наукова новизна і практична значущість одержаних результатів.

Наукова новизна даного дисертаційного дослідження обумовлюється в першу чергу тим, що воно по суті стало одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці цілісним комплексним дослідженням, присвяченим адміністративно-правовому регулюванню нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні. В результаті проведеного дослідження отримано цілісну наукову роботу, в якій представлено теоретичне обґрунтування основних напрямів покращення адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні.

Безпосередньо наукова новизна отриманих автором дисертації результатів, зокрема, полягає в такому:

автором проведено комплексне дослідження адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в аспекті нового розуміння сутності та призначення публічного адміністрування та обґрунтування концептуальних засад оптимізації ефективності його реалізації;

автором визначено поняття «нотаріальне адміністрування» як цілеспрямовану діяльність спеціально уповноважених органів та посадових осіб – суб'єктів нотаріального адміністрування;

автором виділено специфічні ознаки, які характеризують нотаріальне адміністрування;

автором доведено, що метою нотаріального адміністрування є забезпечення захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, які звернулися по вчинення нотаріальних дій та надання правової допомоги;

автором обґрунтовано, що до об'єктів нотаріального адміністрування слід відносити: 1) нотаріальні дії; 2) реєстраційні дії, які полягають у внесенні записів до книги, журналу, реєстру тощо з метою обліку та підтвердження чинності; 3) дії, що є обов'язковими для нотаріуса чи іншої уповноваженої особи, які здійснюються до вчинення нотаріальної дії, і від

результатів яких залежить її вчинення; 4) надання консультацій з питань вчинення нотаріальних дій;

автором доведено, що сфера нотаріального адміністрування спадкової маси охоплює суспільні відносини, які реалізуються у ході забезпечення реалізації права громадян на спадщину;

автором представлено розуміння нотаріального адміністрування спадкової маси;

автором встановлено, що нотаріат є єдиною структурою, що може забезпечувати сповна реалізацію спадкових прав громадянами, адже у силу покладених на нотаріусів високих вимог та передбачених законом гарантій здійснення нотаріальної діяльності, нотаріат є надійною, стабільною та превентивною структурою;

автором розкрито специфіку нотаріального адміністрування спадкової маси в умовах воєнного стану;

заслужують на увагу пропозиції автора щодо систематизації існуючого нормативного масиву та прийняття консолідованого акта, у тому числі, з урахуванням уже існуючих напрацювань у даному напрямі, який охопив би всі важливі аспекти організації та діяльності нотаріату в Україні, а також пропозиції автора щодо внесення змін до чинного законодавства України, положеннями якого урегульовано питання адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні.

Практичне значення отриманих результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що сформульовані в дисертації теоретичні положення, пропозиції та рекомендації становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, сприятимуть удосконаленню адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні. У цьому аспекті результати дослідження, по-перше, можуть бути використаними у науково-дослідницькій сфері як фундамент для подальшого дослідження загальних та спеціальних питань, пов'язаних із адміністративно-правовим регулюванням нотаріального адміністрування спадкової маси в

Україні. По-друге, результати дисертаційного дослідження можуть запроваджуватись у правотворчу діяльність – з метою удосконалення законодавства, що регламентує відносини у сфері адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси. По-третє, окремі пропозиції сприятимуть підвищенню ефективності практичного здійснення визначеної національним законодавством діяльності, яка складає зміст нотаріального адміністрування спадкової маси.

Оцінка змісту дисертації. Структура роботи є вдалою та охоплює розгляд питань від загальних до спеціальних, причому автор чітко окреслює структурні елементи адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні. Зміст дисертаційного дослідження обумовлений поставленою метою та дослідницькими завданнями. В дисертації в логічній послідовності розкрито основні аспекти теми, зроблено відповідні висновки та надано рекомендації.

Роботу написано зрозумілою і доступною мовою. Автор досить обґрунтовано критикує положення чинного законодавства України, дискутує із приводу наукових думок, проте ця критика та дискусія носить конструктивний характер, дозволяє глибше зануритися в суть досліджуваних категорій.

Перший розділ дисертації присвячений з'ясуванню теоретичних та методологічних основ феномену нотаріального адміністрування, вибудовуванню феноменів «нотаріального адміністрування» та «нотаріального адміністрування спадкової маси» як відображення європейського концепту «публічного врядування», за якого процеси суспільного розвитку регулюються усією системою інституцій публічної влади на рівноправних партнерських засадах з інституціями державної влади, дослідженню поняття та ознак форм нотаріального адміністрування спадкової маси за аналогією до форм публічного адміністрування, характеристиці методів публічного адміністрування як способів практичного виконання суб'єктами публічної адміністрації зобов'язань, визначенню

специфіки методів нотаріального адміністрування спадкової маси за аналогією до методів публічного адміністрування.

Застосування системного підходу та критичний аналіз наукового доробку вчених дали змогу авторові зробити висновок про відсутність комплексних робіт, присвячених безпосередньо проблематиці адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні, які б у повній мірі враховували положення правової доктрини та законодавства (підрозділ 1.1. дисертації).

Позитивним аспектом роботи є висвітлення поняття та ознак форм нотаріального адміністрування спадкової маси за аналогією до форм публічного адміністрування (підрозділ 1.2. дисертації). Автор цілком вірно зазначає, що форми нотаріального адміністрування спадкової маси є лише складовою частиною цілісної системи процесу впорядкування суспільних зв'язків, а ніяк не єдиним його поштовхуючим чинником. Тільки у сукупності використаний інструментарій досягає поставленої мети нотаріального адміністрування спадкової маси – забезпечення реалізації державної політики щодо гарантування дотримання закріплених у Конституції України та чинному законодавстві України прав, свобод та законних інтересів громадян.

Розглядаючи методи публічного адміністрування як способи практичного виконання суб'єктами публічної адміністрації зобов'язань, автор визначає специфіку методів нотаріального адміністрування спадкової маси за аналогією до методів публічного адміністрування. Автором визначено, що методи нотаріального адміністрування спадкової маси – це способи та засоби впорядковуючого впливу нотаріусів, які працюють в державних нотаріальних конторах, державних нотаріальних архівах (державні нотаріуси) або займаються приватною нотаріальною діяльністю (приватні нотаріуси), а також уповноважених на здійснення окремих нотаріальних дій посадових осіб органів місцевого самоврядування, консульських установ України та дипломатичних представництв України як

суб'єктів нотаріального адміністрування, на поведінку фізичних та юридичних осіб, які звернулися по вчинення нотаріальних дій та надання правової допомоги, яких покликано забезпечити реалізацію державної політики щодо гарантування дотримання закріплених у Конституції України та чинному законодавстві України прав, свобод та законних інтересів громадян (підрозділ 1.3. дисертації).

Другий розділ дисертації присвячено аналізу поняття та ознак суб'єктів публічного адміністрування, окресленню місця нотаріуса у системі суб'єктів публічного адміністрування, а також аналізу публічних послуг як предмета діяльності нотаріуса.

Автором розглянуто проблематику залучення до публічного адміністрування суб'єктів, для яких не є типовим виконання владних функцій та які перебувають поза системою суб'єктів публічного адміністрування. У зв'язку з чим та з огляду на предмет наукового пізнання визначено місце нотаріуса у системі суб'єктів публічного адміністрування як атипового суб'єкта, для якого є юридичні можливості залучення до публічного адміністрування, наявні відповідні умови та підстави набуття відповідного правового статусу й автоматичного входження до системи суб'єктів публічного адміністрування (підрозділ 2.1. дисертації).

Особливий інтерес представляє підрозділ 2.2. дисертації «Публічні послуги як предмет діяльності нотаріуса», в якому автором обґрунтовано, що розвиток нормативно-правового забезпечення системи надання публічних послуг в Україні та динамічні зміни у вказаній сфері на теперішній час дозволяють говорити про специфіку надання в Україні публічних послуг нотаріусами. Автор, орієнтуючись на інтерес як класифікаційний критерій, публічні послуги диференціює на: 1) публічні послуги, які мають соціальне призначення, розглядаються суспільством позитивно та є гарантованими кожному, хоча і надаються на вимогу приватного інтересу; 2) публічні послуги, потребу в яких викликано поєднанням приватного та публічного інтересів через обов'язки громадян вчиняти певні дії для власного блага;

3) публічні послуги, яких пов'язано із суто публічним інтересом або державними функціями, яких спрямовано на задоволення приватного інтересу.

Третій розділ дисертації присвячено з'ясуванню основних характеристик, особливостей та специфіки нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні, а також питанням нотаріального адміністрування спадкової маси в умовах військової агресії.

Автором ґрунтовно проаналізовано сутність та особливості нотаріального адміністрування, встановлено, що до об'єктів нотаріального адміністрування слід відносити: 1) нотаріальні дії; 2) реєстраційні дії, які полягають у внесенні записів до книги, журналу, реєстру тощо з метою обліку та підтвердження чинності; 3) дії, що є обов'язковими для нотаріуса чи іншої уповноваженої особи, які здійснюються до вчинення нотаріальної дії, і від результатів яких залежить її вчинення; 4) надання консультацій з питань вчинення нотаріальних дій. Разом із тим, автором встановлено, що кожен із вказаних напрямів нотаріального адміністрування має складну внутрішню структуру, що відображається на специфіці його здійснення.

Заслугує уваги спроба автора обґрунтувати підхід, відповідно до якого нотаріальним адмініструванням є цілеспрямована діяльність спеціально уповноважених органів та посадових осіб – суб'єктів нотаріального адміністрування, яка має превентивний (попереджувальний) характер та реалізується через сукупність постійно або систематично здійснюваних публічних дій, яких спрямовано на юридичне закріплення безспірних цивільних прав і фактів (надання офіційної сили, вірогідності юридичним правам, фактам і документам), з метою забезпечення захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, які звернулися по вчинення нотаріальних дій та надання правової допомоги. Така діяльність здійснюється у позапримусовому (публічно-сервісному) порядку (підрозділ 3.1. дисертації).

Говорячи про специфіку нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні, автор цілком вірно акцентує увагу на тому, що питання переходу прав та обов'язків спадкодавця, які не припинилися з його смертю і можуть бути об'єктом спадкування, до спадкоємців, є досить складними та містять безліч важливих нюансів. Показово, що здійснення переходу прав та обов'язків спадкодавця, які не припинилися з його смертю і можуть бути об'єктом спадкування, до спадкоємців, є неможливим без спеціально-уповноважених на це суб'єктів – нотаріусів, на яких покладено основну роль у процесі забезпечення реалізації, охорони та захисту спадкових прав. І тут варто зазначити, що оформлення права на спадщину є одним із найбільш складних нотаріальних проваджень, в якому варто враховувати чимало нюансів: як юридичних аспектів, так і мінливість положень законодавства.

Водночас, констатовано, що встановлення у нотаріальному провадженні щодо оформлення спадкових прав громадян підстав для набуття таких безспірних прав відображається в обов'язках нотаріуса виконувати загальні та спеціальні правила вчинення нотаріальних дій. При цьому, спеціальні правила визначаються процедурою вчинення кожної нотаріальної дії. Так, спеціальні правила вчинення нотаріальних дій щодо видачі свідоцтва про право на спадщину, свідоцтва про право власності на частину у спільному майні подружжя у разі смерті одного з подружжя передбачають: необхідність встановлення визначеної положеннями Закону України «Про нотаріат» сукупності фактів для кожної з цих дій окремо; особливості суб'єктного складу; специфічні документи-докази, яких має бути подано заінтересованими особами або витребувано нотаріусом для підтвердження фактів; вимоги до змісту свідоцтва, яке видається на підтвердження існування безспірного права власності. Автором досить виважено зроблено висновок про те, що недотримання загальних та спеціальних правил вчинення нотаріальних дій призводить до скасування нотаріальних актів, прийнятих із цими порушеннями, у судовому порядку, у зв'язку зі спірністю права (підрозділ 3.2. дисертації).

Крім того, автором акцентовано увагу на тому, що в умовах воєнного стану концептуальні аспекти нотаріального адміністрування спадкової маси зазнали деяких змін, які стосуються перебігу строку, якого встановлено законодавцем для прийняття спадщини, а також положень щодо подання заяви про прийняття спадщини нотаріусу. Крім того, автором цілком вірно вказано на те, що військова агресія в Україні створила надскладні умови, в яких досить проблематично не лише гарантувати та забезпечити, але й здійснювати більшість прав, законних інтересів та свобод людини. В умовах війни держава не в змозі повною мірою забезпечити ефективний їх захист. Разом із тим, напрацьовані правові механізми нотаріального адміністрування спадкової маси під час дії воєнного стану стали однією зі спроб забезпечення населення актуальними нотаріальними послугами шляхом спрощення процедури їх надання (підрозділ 3.3. дисертації).

Уваги заслуговують зроблені в дисертаційному дослідженні пропозиції щодо внесення таких змін до законодавства України: а) доповнити ст. 7 Закону України «Про нотаріат» ч. 3, передбачивши, що «Вчинення нотаріальної дії завершується прийняттям нотаріусом нотаріального акта – публічного рішення нотаріуса, яке приймається та виражається у формі документа на підставі правових норм та закріплює волю сторін, якого спрямовано на виникнення, зміну або припинення відповідних правовідносин, що забезпечує охорону прав та інтересів суб'єктів цих правовідносин та якого наділено доказовою і виконавчою силою»; б) внести зміни до Цивільного кодексу України шляхом викладення ч. 1 ст. 1269 у такій редакції: «Спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно зі спадкодавцем, має подати нотаріусу або в сільських населених пунктах – уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування заяву про прийняття спадщини за місцем відкриття спадщини»; в) внести зміни до п. 3 Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 р. № 164, передбачивши, що «В умовах

воєнного стану свідоцтво про право на спадщину видається спадкоємцям після закінчення строку для прийняття спадщини за місцем спадкового провадження». Досить вагомою є пропозиція автора щодо систематизації існуючого нормативного масиву та прийняття консолідованого акта, у тому числі, з урахуванням уже існуючих напрацювань у даному напрямі, який охопив би всі важливі аспекти організації та діяльності нотаріату в Україні, у якому має бути враховано трансформацію ідеї публічного адміністрування, існуючі напрацювання щодо важливих аспектів організації та діяльності нотаріату в Україні та визначено: матеріальні аспекти діяльності нотаріату, процедурну сторону нотаріального адміністрування.

Зауваження і дискусійні положення. Не дивлячись на взагалі позитивне враження від дисертаційного дослідження та позитивно оцінюючи його, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі недоліки роботи та висловити певні зауваження.

1. Так, заслуговує на увагу те, що дисертант робить низку цікавих висновків стосовно сутності та змісту адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні. Окрім того, здобувачем було слушно встановлено, що саме специфіка правового статусу нотаріуса, яка зумовлюється специфікою притаманних йому ознак, визначає місце нотаріуса у системі суб'єктів публічного адміністрування. Разом із цим, стосовно питань організації, функцій, форм їх реалізації, характеру контролю та основних його складових нотаріальна діяльність має не приватний, а публічно-правовий характер. Однак, на нашу думку, у висновках автору, окрім вказаного, необхідно було б хоча тезисно окреслити основні аспекти публічності у діяльності нотаріату.

2. У дисертаційному проекті автором розглянуто та проаналізовано питання здійснення такої складної нотаріальної процедури як вжиття заходів щодо охорони спадкового майна спадкодавця. Хотілось би в плані дискусії почути думку автора щодо співвідношення понять «вжиття заходів щодо охорони спадкового майна», а також «охорона спадкового майна».

3. При розгляді концептуальних аспектів нотаріального адміністрування спадкової маси в умовах військової агресії, розкриваючи специфіку оформлення права на спадщину особами, які в умовах воєнного або надзвичайного стану виїхали за кордон (підрозділ 3.3.), автор акцентує увагу на тому, що варто розрізняти процес спадкування та процес відкриття спадкової справи. Хотілось би почути від автора під час захисту дисертації уточнення вказаної позиції.

4. Визнаючи цінність тези дисертанта щодо того, що до ознак, які характеризують нотаріальне адміністрування, слід відносити, серед іншого, те, що нотаріальне адміністрування є діяльністю, яка здійснюється відповідно до положень Конституції України, законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства юстиції України та його територіальних органів, а в Автономній Республіці Крим – також нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, з урахуванням норм міжнародного права, а також укладених Україною міжнародних договорів, було б доцільно більш детально зупинитися на характеристиці положень укладених Україною міжнародних договорів у зазначеній сфері.

5. Судячи зі списку використаних джерел, здобувач під час підготовки дисертаційного дослідження, проаналізував велику кількість дисертаційних досліджень інших вчених як у галузі адміністративного права, так й інших галузей права і це є дуже добре, адже здобувачем використано сучасну наукову літературу. Однак автору варто було більш критично ставитись до поглядів вчених та не боятися виловлювати власну точку зору.

Але, необхідно зазначити, що висловлені зауваження не знижують високий рівень дослідження та його позитивну оцінку.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Рудченко О.В. є завершеною та самостійною науковою працею, що містить не захищені раніше положення, в якій автором отримані

нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності вирішують важливе наукове завдання розроблення теоретичних основ та практичних рекомендацій та обґрунтування основних напрямів покращення адміністративно-правового регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси в Україні.

Дисертація відзначається високим науково-теоретичним рівнем, глибиною розробки наукової проблеми, новизною підходу до вирішення поставлених наукових завдань і обґрунтованістю сформульованих практичних рекомендацій.

Робота повністю відповідає спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Результати дослідження достатньо повно і широко висвітлено у 5 наукових працях, у тому числі, 3 наукових статтях, з яких 2 опубліковано у виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, і 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні. Апробація отриманих результатів на 2 міжнародних науково-практичних конференціях підтверджує актуальність та ґрунтовність виконаного дослідження.

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого Рудченко О.В. дисертаційного дослідження. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

ВИСНОВОК: Дисертація та автореферат Рудченко Олександри Віталіївни за темою: «Адміністративно-правове регулювання нотаріального адміністрування спадкової маси» виконані на належному науковому рівні, відповідають вимогам ДАК МОН України до дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, а також п.п. 9, 11, 12 Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого Постановою Кабінету

Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, та відповідають паспорту обраної спеціальності, а її автор – Рудченко Олександра Віталіївна на підставі прилюдного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри публічного
та приватного права
Університету митної справи та фінансів

В.В. ДОНЕНКО

Вчений секретар
Університету митної
справи та фінансів

Т.М. Брус